

Verslag

Tweede inloopavond Gebiedsontwikkeling omgeving Hamelspoel

Datum: 26 juni 2024

Tijd: 20.00 uur – 22.30 uur

Plaats: Dorphuis 't Slotje Herpen

Welkom

- De presentatie die tijdens de bijeenkomst is gegeven wordt gedeeld met de aanwezigen. De inhoud van de PowerPoint wordt daarom niet herhaald in dit verslag. Onderstaande punten zijn een aanvulling op de presentatie (n.a.v. toelichting van Smals/specialisten en vragen van aanwezigen).
- Bart Nootebos (Eelerwoude) heet iedereen welkom. Smals heeft adviesbureau Eelerwoude ingeschakeld voor de begeleiding van het proces.
- De hoofdlijnen van het projectvoornemen, zoals ook uitgelegd tijdens de vorige bijeenkomst, worden nogmaals besproken.

Bevoegd gezag

- Smals heeft gesprekken gevoerd met de gemeente. De gemeente ziet kansen in het projectvoornemen van Smals. Vanuit de gemeente zijn twee personen aanwezig; Tjeerd van Tol (landschapsarchitect) en Jasper Peters (Gebiedsregisseur)
- Smals is in overleg met het Waterschap (er is geen afgevaardigde van het Waterschap aanwezig).
- Vanuit de Provincie is Ingrid Roelse aanwezig. Ze stelt zichzelf voor aan de aanwezigen.
- Ingrid Roelse geeft aan dat er in de provincie oude zandwinplassen zijn met een slechte ecologische kwaliteit. Daar is een aantal jaren geleden onderzoek naar gedaan en daar zijn in eerste instantie 7 zogenaamde 'spijtlocaties' uitgekomen, waaronder de Hamelspoel. Bij deze plassen liggen kansen voor verbetering. Het is echter niet zo dat deze locaties een voorkeursbehandeling krijgen als het gaat om vergunningverlening, daarvoor moet de reguliere procedure worden doorlopen. Aanvragen voor ontgrondingen worden beoordeeld door de Omgevingsdienst (namens Gedupeerde Staten). Voor vragen over ontgrondingen kunt u contact opnemen met de provincie. Contactgegevens Ingrid Roelse: Iroelse@brabant.nl / +31652794395.
- De andere zogenaamde 'spijtlocaties' liggen niet in de buurt van de Hamelspoel.

Waar staan we nu?

- Er is veel informatie opgehaald tijdens de keukentafelgesprekken, de onderzoeken, de eerste inloopavond en gesprekken met bevoegd gezag.
- Deze informatie heeft geleid tot twee scenario's (schetsen). Deze vormen de bouwstenen voor het vormen van een voorkeursvariant inrichtingsplan.
- Er is nog geen duidelijkheid over de locatie van het depot. Momenteel worden de mogelijkheden onderzocht.

- Inhoudelijk zijn er vragen, suggesties en ideeën opgehaald m.b.t. verschillende thema's. Een aantal vragen worden later op de avond in interviews met specialisten beantwoord. De andere vragen en suggesties worden direct toegelicht voor zover dat kan:
  - Mogelijkheden voor een kortere doorlooptijd: Smals neemt dit mee in de verdere planvorming. De doorlooptijd hangt samen met o.a. de omvang van het depot, de capaciteit van de installatie en het aantal transportbewegingen.
  - Fasering van het project: de fasering van het project kan in overleg met de omgeving. De fasering kan worden vormgegeven als duidelijk is hoe het inrichtingsplan eruit gaat zien.
  - Gebruik van de bovengrond: Smals wil zoveel mogelijk grond in het gebied houden en gebruiken voor de inrichting en eventueel aanleg van depot.
  - Ontsluiting: uitgangspunt is de ontsluiting via Dorpenweg (N277).
  - Geluid: door de aanleg van een wal rondom het depot wordt geluid naar omgeving grotendeels weggenomen. Tevens is het uitgangspunt om een elektrisch aangedreven zandzuiger en klasseerinstallatie in te zetten en zo geluidsarm te werken.
  - Zicht: het depot met klasseerinstallatie wordt aan het zicht onttrokken middels een (groen)wal. Voor de beeldvorming zijn indicatieve schetsen gemaakt om een beeld te geven van het zicht op een depot.
  - Overlast: door goed overleg, juiste fasering en voorbereiding proberen we te voorkomen dat er overlast gaat zijn. Verder worden er maatregelen genomen zoals nulmetingen vooraf en monitoring tijdens werkzaamheden.
- Wat betreft het beheer en onderhoud na afronding van werkzaamheden, hebben zich partijen gemeld die eventueel belangstelling hebben. Vorige bijeenkomst is in dit kader ook een omgevingsfonds geopperd. Er is hierover nu nog geen besluit genomen, dat volgt in een later stadium.
- Er is in de plannen van Smals geen sprake van verondieping, ofwel het terugbrengen van gebiedsvreemde grond in de plas. De provincie geeft ook aan dat dit een aparte procedure vergt.
- Smals ziet geen consequenties voor de start- of doorlooptijd van het projectvoornemen in verband met het uitstellen van de verbreding van de A50. Dit project is eerder wel als voorbeeld genoemd als bestemming van het vrijkomende zand. In de omgeving is er echter een brede vraag voorzien voor de komende jaren en daarmee is de afzet niet afhankelijk van dit project.

Indicatie van het depotterrein

- Op de getoonde schets staat een indicatie van een depotterrein weergegeven. Rondom het depotterrein is een groenwal aangebracht. Met de klasseerinstallatie wordt het zand gescheiden in verschillende fracties. Het zand is voor verschillende toepassingen geschikt, van woningbouw, wegenbouw en dijkversterkingen, tot speel- en paardenbakkenzand.
- Naar verwachting zal het depot een omvang hebben van ca. 4 tot 6 hectare. Hoe groter het depot hoe meer zand Smals kwijt kan op de locatie, dit kan zorgen voor het verkorten van de doorlooptijd.
- Doorsnede depot (1): hierop staat de klasseerinstallatie schetsmatig weergegeven. Het is mogelijk om de groenwal te beplanten. De toren van de installatie op de schets is max 15 meter. Wanneer er meer bekend is over de depotlocatie kan Smals een beter beeld geven van de toe te passen installatie.

- Zandzuiger op het water: zoals nu voorzien is de zandzuiger 12 weken per jaar werkzaam op het water. Deze periode kan ook worden opgedeeld in bijvoorbeeld 2 keer 6 weken. De werkzaamheden vinden overdag plaats.
- Bij het openbreken van de afscheiding tussen de Putwielen en de Hamelspoel wordt rekening gehouden met de nog aanwezige sliblaag. Deze laag mag de waterkwaliteit in de Putwielen niet verslechteren. De sliblaag is nog niet onderzocht op verontreiniging.
- Het is nog niet duidelijk wat er gebeurt met de sliblaag. Er zal worden geprobeerd dit zo nuttig mogelijk toe te passen, liefst in het gebied. Na uitdroging kan dit doorgaans voor uiteenlopende toepassingen worden hergebruikt, daar heeft Smals ervaring mee.

Specialist cultuurhistorie en archeologie

- Er is bureauonderzoek uitgevoerd waarin de cultuurhistorie en de archeologie van het gebied zijn onderzocht. Hiervoor zijn verschillende bronnen gebruikt zoals: historische kaarten, landschappelijke kaarten (geologie, geomorfologie, paleogeografie, bodem), stukken van heemkundigen, gegevens uit eerder uitgevoerde onderzoeken in de omgeving, geologische boringen en waterkaarten.
- Belangrijkste resultaten van het onderzoek: binnen het plangebied geldt een hoge verwachting voor resten van jager-verzamelaars, nederzettingsresten en sporen van de erfdijk.
- Omdat het projectvoornemen op sommige plekken tot een mogelijke verstoring van erfgoed kan leiden, is voor die delen vervolgonderzoek geadviseerd. Dit bestaat uit een booronderzoek waarmee wordt bepaald of er nog intacte archeologische lagen aanwezig zijn.
- De kaart betreft een oude kadastrale kaart die gebruikt is om de gemeentelijke archeologische verwachtingskaart te actualiseren door cultuurhistorische elementen te inventariseren (Keunen & Boshoven, 2024). De voormalige erfdijk is met blauw weergegeven, in het rood zijn verschillende erven aangeduid. Met groen zijn plekken aangeduid waarin zich wielen (overblijfsels van dijkdoorbraken) bevonden. Hamelspoel is ook ontstaan vanuit een wiel.

Specialist ecologie

- Er is bureauonderzoek gedaan naar de potenties en waarden die nu aanwezig zijn in het gebied. Hiervoor worden o.a. waarnemingen van flora en fauna gebruikt die zijn opgeslagen in de NDFD (Nationale databank flora en fauna). De bijzondere waarnemingen van flora en fauna zijn opgenomen in een potentiekaart. Er is gekeken naar het bestaande leefgebied van (bijzondere) soorten en de manier waarop het leefgebied kan worden versterkt.
- Er zijn verschillende kansen voor de ecologie in het gebied. Uit het eerste onderzoek blijkt dat er waarschijnlijk bevers in het gebied aanwezig zijn. Bevers zijn van nature 'ecosysteem engineers', dit betekent dat ze uit zichzelf landschappen kunnen veranderen en maken. Dit brengt veel diversiteit mee en mogelijkheden voor veel soorten.
- De otter is door de gemeente Oss als iconsoort aangewezen voor het natuurnetwerk binnen de gemeente (NNO). Deze soort is nog niet gemeld in de directe omgeving, maar zou in de toekomst hier zeker een plek kunnen vinden. Bevers en otters kunnen goed samenleven in een gebied (zo slapen otters bijvoorbeeld in bever burchten). Door de waterkwaliteit te verbeteren kan het gebied aantrekkelijker gemaakt worden voor otters.
- In het noorden van het plangebied zijn de afgelopen jaren een aantal kenmerkende bijzondere plantensoorten van stroomdalgraslanden waargenomen, dit zijn graslanden van

droge, zandige delen in het rivierenlandschap. Zo is bijvoorbeeld informatie beschikbaar waaruit blijkt dat rivierduinzegge aanwezig is.

- De precieze effecten op het al dan niet aantrekken van ganzen, zijn op voorhand niet exact te voorspellen. Zo is niet alleen water van belang voor bijvoorbeeld de hoeveelheid ganzen en andere watervogels, maar ook o.a. de aanwezigheid van voedsel en (het gevoel van) veiligheid van deze soorten. Ganzen bereiken hoge aantallen als naast de aanwezigheid van water ook voedselrijk grasland aanwezig is. Door de ontwikkeling neemt het aandeel grasland af en het oppervlak aan water toe. Daarbij komt dat ganzen in verschillende seizoenen op verschillende wijzen en aantallen het landschap gebruiken. De effecten van de voorgenomen ontwikkeling op de ganzenpopulatie zijn dan ook niet exact te voorspellen, maar de verwachting is marginaal. Dit omdat de lokale populatie waarschijnlijk onderdeel uitmaakt van de grotere broedpopulatie rondom de Maas (en andere grote rivieren). De winterse aantallen worden ook door externe effecten als het weer en het broedsucces in de broedgebieden gestuurd.

Specialist eco-hydrologie

- Door Witteveen & Bos is eerder een geohydrologische analyse uitgevoerd op basis van beschikbare data (bureauonderzoek). Er is onderzoek gedaan naar de mogelijke effecten van het verbinden, uitbreiden en verdiepen van het bestaande water de grond- en oppervlaktewaterstanden in het gebied.
- De belangrijkste resultaten van het onderzoek: dit wordt toegelicht n.a.v. het schema in de presentatie. De zwarte lijn betreft het maaiveld. De blauwe lijn is de huidige gemiddelde hoogste grondwaterstand (GHG) en de rode lijn is de huidige gemiddelde laagste grondwaterstand (GLG). Door de verbinding van de Hamelspoel en de Putwielen zal de gemiddelde hoogste grondwaterstand (winterperiode) iets dalen in de nabije omgeving. De stijging voor de gemiddelde laagste grondwaterstand (zomerperiode) is nihil.
- De verbinding van de Hamelspoel met de Putwielen zorgt voor doorstroming van de Hamelspoel waardoor de waterkwaliteit van de Hamelspoel zal verbeteren.
- De Putwielen heeft een lager waterpeil dan de Hamelspoel. De verbinding van beide plassen zorgt voor een verlaging van de oppervlaktewaterstand van de Hamelspoel.

Specialist landschapsarchitect - inrichtingsschetsen

- Naar aanleiding van de input uit de keukentafelgesprekken, de eerste inloopbijeenkomst en de uitkomsten van de onderzoeken zijn een tweetal schetsen gemaakt.
- Op de schetsen in de PowerPointpresentatie is met pijlen aangegeven welke elementen kenmerkend zijn.
- In de eerste schets ligt de nadruk op natuurontwikkeling. Op de schets is te zien dat er een verbinding wordt gemaakt tussen de Hamelspoel en de Putwielen. De extensieve recreatieve voorzieningen in het gebied zijn gering. Ten opzichte van de tweede schets is deze variant minder toegankelijk.
- In de tweede schets ligt de nadruk op extensieve recreatie (dagrecreatie). Op de schets zijn o.a. een brug over de Hertogswetering, een vogelkijkhut en vissteigers te zien. Er is een drijvende vlonder aangebracht die het verloop van de erfdijk volgt.
- Smals zal gefaseerd werken aan het inrichtingsplan. Aan Smals wordt gevraagd of er een visuele weergave gemaakt kan worden van de fasering. Op deze manier krijgen belangstellenden een beeld van de uitstraling van het gebied tijdens verschillende fases van

de werkzaamheden. Smals zal dit verzoek meenemen voor het vervolg. Aandachtspunt betreft het feit dat de exacte fasering pas te plannen is, als duidelijk is wat het eindplaatje wordt.

Pauze

- In de pauze kunnen aanwezigen post-its plakken op de twee schetsen die zijn uitgedeeld aan de aanwezigen. Op de post-its kunnen de aanwezigen hun reacties en ideeën schrijven. Deze worden meegenomen in de afweging m.b.t. de verdere planvorming. Kort samengevat zijn de volgende reacties/ideeën/vragen opgehaald:
  - Wat is de invloed van de zandzuiger op de waterkwaliteit en de ecologie van de Hertogswetering?
  - Wat vindt het Waterschap van het projectvoornemen?
  - Voorstel: nieuwsbrief gedurende het project (in ontwikkeling en in uitvoering)
  - Minder toeristisch aantrekkelijk maken: geen loopbrug, wel ergens een vogelkijkhut
  - De verwachting is dat er problemen zullen ontstaan m.b.t. onderhoud van de nieuw in te richten natuur
  - Geen dagrecreatie (dus ook geen zandstrand), alleen voorzieningen om te kunnen vissen
  - Het gehele idee moet geen doorgang vinden
  - De voormalige erfdijk liep door de stal van Van der Ven
  - Wiel ligt rechts langs de stal van Van der Ven
  - Uitstulpingen bij plas Hamelspoel weglaten, dit i.v.m. doorstroming en voorkomen algengroei, levert anders niets op voor verbeteren waterkwaliteit
  - Duur van de uitvoering verkorten naar 4 tot 5 jaar; zorgt voor meer draagvlak
  - Erfdijk herstellen conform oude tracé
  - Geitenhouderij in planvorming betrekken
  - Scenario 2 heeft de voorkeur: met als aanvulling meer natuur achter Van der Ven, minder bomen rondom Hamelspoel

Planning en vervolg

- De vorige keer is vanuit de aanwezigen een verzoek gedaan om een klankbordgroep op te richten. Smals wil hier graag gehoor aan gegeven en roept de aanwezigen op om zich te melden bij Marloes Herms (projectleider Smals) als ze geïnteresseerd zijn in een adviesrol in de klankbordgroep. Aan geïnteresseerden wordt tevens gevraagd om aan te geven wie ze vertegenwoordigen in de klankbordgroep. De klankbordgroep zal ook aangehaakt blijven op het moment dat er daadwerkelijk gestart wordt met de uitvoering van voorgenomen project.
- Er wordt een derde inloopavond georganiseerd nadat er meer duidelijkheid is over de locatie van het depot. De datum voor de derde inloopavond is nog niet bekend, waarschijnlijk vindt de inloopavond plaats in het najaar.
- Er wordt gevraagd naar de streefdatum voor de mogelijke start van het project. Idealiter wordt gestreefd naar 2026 maar dit is afhankelijk van vele factoren zoals de uitkomsten van onderzoeken en het verloop van processen.
- Vanuit de gemeente Oss zijn Tjeerd van Tol en Jasper Peters aanwezig. Zij melden het volgende:
  - De gemeente heeft een intake gehad met Smals. Op dit moment zijn er nog te weinig gegevens om het plan daadwerkelijk te beoordelen. Er worden kansen gezien, maar het plan vergt verdere uitwerking. Momenteel is er dus nog geen besluit vanuit de

gemeente. Wanneer het uiteindelijke plan in behandeling wordt genomen en ter inzage komt is er mogelijkheid voor het indienen van een zienswijze.

- De Hamelspoel is van de gemeente. De gemeente vindt het belangrijk om gezamenlijk na te gaan hoe Smals het plan kan uitwerken zodat het aantrekkelijk wordt voor iedereen.
- De gemeente ziet mooie kansen in dit projectvoornemen. Sinds 2020 is de waterkwaliteit van de Hamelspoel behoorlijk verslechterd. Er zijn veel onderzoeken uitgevoerd en maatregelen genomen maar deze hebben de situatie niet verbeterd. Daardoor heeft de gemeente o.a. de vissen uit de Hamelspoel moeten halen. Hierdoor is nu een "dooie" plas ontstaan.
- Er moeten nog veel vragen beantwoord worden maar de gemeente ziet mogelijkheden in het projectvoornemen van Smals en roept op om de verdere planontwikkeling een kans te geven.